

ACC. N:R **M. 10286: 1-4.**

Landskap: *Skåne* Upptecknat av: *Annetta Jonsson*
 Härad: *Fvöskå* Adress: *Åspinge*
 Socken: *Ö. Åspinge* Berättat av:
 Uppteckningsår: *1947* Född år *1881* i *Ö. Åspinge*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Prestaver.

s. 1-4.

LWF. 60.

Skriv endast på denna sida!

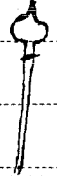
Prestaver numera är de ett allmänt bruk med prestaver vid så gott som alla begravningar. De är egentligen inbart de flötkhängda stängerna som äsyftas med prestaver. Även kallas sorgestava.

Seden med prestaver är nog omkr. 50 år. Jag minns ju som barn, att om än de var någon förnäm som begravs så var di ej med. De börja med prestavar när likvagnen kom i bruk. Den hyrdes ju från Flörby. De är många år sen där blev likvagn. De var, och är begravningsentreprenören som har den. Nu har han både likvagn och likbit. Samtidigt som di då skulle ha vagnen följde stavarna med. Men de var ju endast när någon rik och förnäm skulle begravas. Då blev jordfästningen också i kyrkan.

De var ju enstaka fall, annars skedde all jordfästning ute vid graven. Sen blev de ju, så di som hade råd att få likvagn tog den så kom stavarna med. De var, om än inte jordfästningen skedde i kyrkan. Så återstod ju bara alla fattiga, och småfolket, di fick komma utan.

Nu skall ju alla lik i kyrkan, om anhöriga vill, men många vill jordfästa liken ute vid den tid då naturen det medgiver.

Fläs är begravningar ännu, som di ej bryr sig om stavarna. Di går till graven utan dem. Då är di i regel endast några stycken, endast bärarna

På senare tid har kyrkan skaffat prestavar så alla får dem om di vil
Di kan ju få dem hem, så di kan vara med i processionen till kyrkan.
Di är enkla, en svart rund stav med svart träknäpp uppe vid
De är tunnt sorgeflor som är knutet om. De har kanske blivit dunst
av väta. Di stavarna som är med likvagnen, kommer från Lörby
är finare. Stängerna är svarta men särskilt blanka, så är knäppen vit.
Floret är större, de ser bättre ut. De är liksom fylligare.

De händer, nån gång att ett liktåg kommer från annan ort, med ett
lik som skall gravsättas här. Där är finare stavar med Stängerna
är ju svarta, men så är där ett vitt kors uppe vid. De koret är av
något slags nysilver, eller vad. De är mycket fint. Stort fylligt flor.
De är inte så ofta kyrkans egna ann de är mest om någon nära som
bäres, eller har blivit bisatt.

De är ju en frivillig sak med stavarna, de är en sed, men ej tvång.
Men di tycker ju att seden är så.

De beror en del på di prestaverande, för jag vet en begravning
som vaktmästaren hade ställt stavarna vid gränderna.
Men när liktåget gick in i kyrkan, så di som gick före lät stavarna stå.

Som prestaverande brukar för de mästa grannar, eller någon ansedd församlingar. De skall ju alltid vara någon av di mest bemärkte. Där som kyrkovårdarne är med, skall di ju. De beror ju på anhörige vilka di vill ha. De är ju frivilligt. Är de yngre lik, eller barn, så tages de ju därefter. Då är de ofta ynglingar som prestaverar. Di barns liktag har de även förekommit här, att flickor prestaverat även burit. Idnektar har ej haft någon särskild förättning vid begraving. De har ju varit, när de var någon krigskamrat, som di tjänat med, vid lägren så har di varit med. Di har i regel burit. Var där någon knekt som mera hade framskjutten ställning fick han prestavera. Men så långt tillbaka, som när di bar liken på bårastänger till kyrkan, (d.v.s. historna). Där var ju kyrkstigar så di skulle bära historna fram till vägarna. I från Benarps var kyrkstig till kyrkan. Så anlätades ju särskilt di som var starka. Då var ju knektarne särskilt i fråga. Där vi ju vara så många karlar så di kunde skifta, i två skift. Även att hölja graven, och bidräda med ringning. Den som hade tjänat herman länge så han var i mera hållning, han kunde ju även läsa för liket innan di gick, samt gå före, då var inga prestaver.

I di allra flästa fallen går båda prestaverande före, men jag har sett någån gång gå en före kistan, och en efter. Under hela färden från hemmet till kyrkan är di prestaverande före, eller om de är en före och en efter. Men när de är vagn eller lik får ju båda vara före i vagnen före liket.

I vagnen kan di ju ej hålla stavarna rätt. Di måste ju liksom vila på axlarna. Di håller dem ju så att fleret hänger bak, något från ryggen på bärarna. När di går in i kyrkan får di ha dem något sänkta, dels för häktaren som di annars stöter mot. Di håller dem ändå något lutade.

Men vid altaret, och vid graven håller di dem rätt, stödda mot golvet.

Di prestaverande står, en vid var sida framme vid kistan.

I bland sänker di stavarna över graven, men inte alltid. Är de någon förnäm göres de ju.

Något begravningsbors har då inte förekommit så långt jag kan utreda tillbaka. Jag har ju hört att de akall ha varit. Men de har nog varit då di var liken. Antingen har de varit något övernaturligt folkera.

Eller de har stått på katoliskt bruk. Efter den seden har nog stavarna kommit. De var ej samtidigt båda. Stavarna förekommer ej vid andra tillfälle.

Di överlämnas vid graven antingen till vaktmästaren eller den som kör likbilen.